

ICOMOSin SUOMEN OSASTO r.y.
ICOMOS Finska nationalkommittén r.f.
The ICOMOS Finnish National Committee

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

Asia: LAUSUNTO EHDOTUKSESTA LAIKSI RAKENNUSPERINNÖN
SUOJELUSTA

ICOMOSin Suomen osasto r.y. on käsitellyt hallituksessaan lakiehdotusta (päivätty 12.8.2007) ja esittää siitä lausuntonaan seuraavan:

I Lakiehdotuksen yleinen pohja

Lakiluonnoksesta esittämässämme lausunnossa kiinnitimme huomiota erityisesti rakennussuojelulain uudistamisen tarpeellisuuteen sekä niiden pykälien muotoiluun, joissa käsitellään suojeltavan rakennusperinnön arvoja ja suojelun toteuttamisen tapoja.

Suomen ICOMOS pitää myös tärkeänä, että rakennussuojelulakiin sisällytetään mahdollisuus suojella historiallisia puistoja ja puutarhoja. Tämä tarkoittaa historiallisen kasvilajiston ja sen jatkuvuuden näkymistä suojelun kohteissa ja niiden hoidon sisällyttämistä suojelumääräyksiin.

Yhdistys on huolestunut sanojen "arvo" ja "merkitys" sekoittumisesta lakiehdotuksen niissä kohdissa, mitkä koskevat suojeltavia kohteita ja niiden arviointia. Lähtökohtana tulisi olla, että rakennusperinnöllä on arvoja ja arvoilla on merkityksiä. Tämä sekoittuminen näkyy pykälissä 3, 8 ja 10.

Yleisesti ottaen yhdistys pitää lain uudistamista erittäin tarpeellisena ja esittää, että seuraavissa pykälissä tehtäisiin vielä lain sisältöä parantavia muutoksia:

II Muutosehdotukset § 2, 3, 8 ja 10

Muutosehdotukset on esitetty kursiivilla.

2 § Soveltamisala

Lain soveltamisalaa tulisi laajentaa koskemaan kaikki kohteet, jotka täyttävät 8 pykälän edellytykset, myös kaava-alueilla. Ehdotuksessa pykälät 2 ja 8 ovat jääneet ristiriitaisiksi. Ristiriita tulisi poistaa, esimerkiksi lisäämällä 3 momenttiin: Tätä lakia voidaan soveltaa sen estämättä, mitä 2 momentissa säädetään, myös, *jos kohde täyttää tämän lain 8 §:n mukaiset suojelun edellytykset.*

3 § Suojelun kohteet

Sisätilojen suojelumahdollisuus on jäänyt vajavaiseksi, koska pintarakenteet koristeineen ja maalauksineen eivät sisälly suojeltavien osien luetteloon. "Pinnoite" käsittää vain yhden käsittelykerroksen eikä koko historiallisesti arvokasta pintaa. Pinnoite on yleensä liian moderni suojeltavaksi. 2 momentti tulee muuttua: Suojelu voi koskea ... kiinnitetyjä koneita, laitteita ja teknisiä järjestelmiä taikka pintarakenteita maalauksineen ja koristeineen.

5 § Asian vireille tulo

Suojeluesityksen tekijöiden joukko kapenee huomattavasti nykyisestä laista, koska esitysoikeuden ratkaisee yhdistyksen /yhteisön kohdalla sen toimiala. Käytännössä tällaisia on vain joukko kotiseutuyhdistyksiä ja muutama alueellinen ja valtakunnallinen rakennusperinteen vaalimista edistävä yhdistys. Ero rakennussuojelulain esitysoikeuden ja maankäyttö- ja rakennuslain osallistumismahdollisuuksien välille jää liian suureksi.

8 § Suojelun edellytykset

Hierarkkinen luokittelu suojeltavien kohteiden merkittävydestä antaa kuvan, että Suomen kulttuuriperintö olisi luokiteltu tällä tavalla. Suurin osa kulttuuriperinnöstämme on kuitenkin edelleen arvioimatta tällä tavalla. Merkittävyden arviointikriteerit ovat jääneet lakiehdotuksessa epätasaisiksi, koska ne kattavat kulttuurihistoriallisissa inventoinneissa tähän asti käytetyistä kriteereistä vain osan. Luonnoksesta antamassamme lausunnossa esitimme tähän pykälään sisällytettäväksi rakennusperinnön kannalta kattavampaa luetteloa kriteereistä:

1 momentti: Rakennus voidaan suojella, jos se on *kulttuurihistoriallisten arvojensa vuoksi merkittävä osa rakennusperintöä.*

2 momentti: *Kohteen* merkittävyttä arvioitaessa otetaan huomioon *sen rakennushistoriallinen*

1) *ainutlaatuisuus, ts. onko rakennus ainoa tai yksi harvoista säilyneistä tyyppinsä edustajista,*

2) *alkuperäisyys, ts. miten rakennuksen rakentamistapa, arkkitehtuuri, tyyli tai käyttö siinä ilmenevät,*

3) *todistusvoimaisuus, ts. onko rakennus historiallisen tapahtuman tai ilmiön todiste tai siitä kertova ja tietoa lisäävä esimerkki, sekä se, liittyykö kohteeseen erityistä identiteetti-arvoa tai kertomus- tai käyttöperinnettä.*

Kohdassa 6) mainitaan hoidon ja käytön historia ja jatkuvuus, mikä viittaa puistojen ja puutarhojen suojelun mahdollisuuteen. Tätä kohtaa tulee selkiyttää niin, että suojeltavan kohteen arvokas puisto tai puutarha säilyy.

§ 10 Suojelumääräysten sisältö

Museoviraston ja ympäristöministeriön yhdessä v. 2006 hyväksymä selitys sanalle "Restaurointi, entistäminen" on: "Korjaus, joka tähtää rakennettuun ympäristöön tai rakennukseen sisältyvien antikvaaristen ja arkkitehtonisten arvojen ylläpitämiseen. Korjauksessa käytetään konservoivia toimenpiteitä." Restaurointi-sanalla on jo pitkä historia ja vakiintunut käytäntö kansainvälisesti. Sen sisältö on vakiintunut tarkoittamaan em. selitystä ja sitä käytetään monissa kansainvälisissä asiakirjoissa. Suomen kielessä käytetään käytännössä kuitenkin usein sanoja "entistäminen" ja "entisöiminen" tarkoittamaan paljon laajempaa joukkoa toimenpiteitä, myös sellaisia, jotka eivät vastaa restauroinnin sisältöjä. Toimenpiteiden luonteen selkiyttämiseksi olisi laissa käytettävä molempia sanoja "entistäminen, restaurointi" esimerkiksi seuraavalla tavalla: Kohta 3) kohteen entistämistä, *restaurointia* tai siinä tehtäviä korjaustöitä siten, ettei niillä vaaranneta *kohteen rakennushistoriallisia arvoja* tai suojelun tarkoitusta.

Jotta puistojen ja puutarhojen suojelun kannalta keskeiset toimenpiteet voitaisiin esittää suojelumääräyksissä, olisi suojelumääräyksiin lisättävä mahdollisuus hoidosta esimerkiksi näin: *Sellaisessa kohteessa, missä kohde on uhattuna tai kohteen luonteeseen kuuluu jatkuva hoito, pitäisi suojelumääräysten koskea myös kohteen jatkuvaa hoitoa ja ylläpitoa.*

Helsingissä, syyskuun 24 päivänä 2008

ICOMOSin Suomen osasto r.y.

Kirsti Kovanen
puheenjohtaja